

УДК 658.14:620.9(477)

Ляхова О.О.,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри
корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

Особливості організації фінансів підприємств енергетичного сектору економіки України

Забезпечення належного фінансування діяльності та розвитку підприємств стратегічно важливих секторів економіки стає запорукою забезпечення конкурентних переваг як окремого підприємства, так і держави в цілому. Переважна більшість вітчизняних підприємств енергетики в умовах дефіциту державних фінансів, низьких обсягів та високої вартості запозичених фінансових ресурсів на ринку капіталу, зіткнулися з проблемою недостатнього фінансового забезпечення своєї діяльності, що спричиняє неефективність процесів виробництва та негативно впливає на розвиток енергетичного сектора країни. При цьому під впливом загальносвітових тенденцій зменшення енергозалежності національних економічних систем, активно поширюються процеси розвитку виробництва альтернативних джерел енергії та впровадження енергоощадних технологій у виробництво. Тому, в умовах економічних перетворень перед усіма підприємствами енергетичного комплексу актуалізувалося питання фінансування складного капіталомісткого технологічного процесу.

При дослідженні аспектів діяльності енергетичного сектору економіки України виявлено ряд особливостей, які визначають організацію фінансів його підприємств:

✓ *Великі масштаби.* Ключова роль енергетичного сектору в економіці нашої держави та його стратегічна важливість та суттєва енергоємність вітчизняної економіки створюють умови для отримання енергетичними компаніями значних обсягів грошових коштів. При цьому створений в рамках

кожної енергетично замкнутою частини країни єдиний економічний простір в сфері обігу електроенергії підвищує прозорість фінансових розрахунків зі споживачами. Крім того, ряд компаній, маючи технологічно пов'язані виробництва в інших галузях, можуть отримувати істотний додатковий ефект за рахунок кооперації як за основною діяльністю, так і за її межами. Однак в той же час електроенергетика є однією з найбільш капіталомістких виробництв національної економіки, що обумовлюється високою вартістю основних виробничих фондів (силові машини, трансформатори, лінії електропередачі, складні пристрої електропостачання, виміри, телекомунікацій та ін.) І їх значною часткою в структурі активів підприємств.

✓ *Потреба у значних обсягах інвестицій та комбінований характер фінансування розвитку.* У сучасному вимірі, внаслідок браку державних коштів, моральний і фізичний знос основних фондів становить близько 80% основних фондів ТЕС і 60% - енергорозподільчих компаній. Досліджуючи інституційно-правове поле для фінансування заходів щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів України, слід відзначити, що у Законі України «Про енергозбереження» [1] закріплені наступні джерела фінансування: Державний фонд енергозбереження (кошти отримані за видачу центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання енергетичних ресурсів, документів дозвільного характеру, а також добровільні внески підприємств, установ, організацій та громадян; власні та позикові кошти підприємств, установ та організацій; Державний бюджет України, бюджети різних рівнів (місцеві бюджети); фінансування неприбуткових організацій. При цьому для української електроенергетики характерний тривалий термін окупності інвестиційних проектів. Крім того, ряд затверджених проектів характеризуються порівняно низькими показниками економічної ефективності та на підставі класичних методів оцінки інвестиційних проектів вони могли б бути відхилені як малорентабельні чим не викликають зацікавленості у приватних інвесторів,

проте їх ухвалення обумовлене інтересами надійності роботи енергетичної системи і необхідністю забезпечення споживачів у віддалених районах.

✓ *Вирішальна роль держави у регулюванні енергетики.* Велика соціальна значущість галузі вимагає державного контролю за дотриманням балансу економічних інтересів постачальників і споживачів. Державне регулювання має суттєвий понижувальний тиск на економічну ефективність діяльності енергетичних підприємств, обмежуючи їх можливості і накладаючи на них зобов'язання щодо виконання ряду соціальних функцій (зокрема, надання послуг населенню, військовим об'єктам, об'єктам соціальної інфраструктури за заниженими фіксованими тарифами). Так, оперативно-технологічне управління режимами енергосистеми здійснюється централізованим державним підприємством НЕК «Укренерго», операції купівлі-продажу електричної енергії здійснюються через оптовий ринок електроенергії, оператором якого є ДП «Енергоринок», а державне регулювання енергетичного ринку здійснює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). Розподіл і постачання електроенергії безпосередньо споживачам через розподільні лінії електропередачі та підстанції здійснюється обласними енергопостачальними компаніями (обленерго), які є природними монополістами з передачі і постачання електроенергії на визначених територіях. [2]

✓ *Необхідність впровадження ринкових механізмів.* Впровадження в електроенергетичну галузь ринкових механізмів призвело до необхідності трансформації фінансових відносин, пошуку способів і підходів до інструментів і технологій фінансування, що часто мають для галузі інноваційний характер. Наразі постає необхідність інтеграції вітчизняних підприємств енергетики в міжнародні економічні відносини, де роль фінансового ринку та його фінансових механізмів має стати визначальною з точки зору формування необхідного резерву ліквідних фінансових ресурсів для розвитку енергетичного сектору України [3].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про енергозбереження», введений в дію Постановою ВР [№ 75/94-ВР від 01.07.94](#). ВВР 1994. № 30. ст.284 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80>
2. Захаров В.С. Фінансове забезпечення розвитку енергетичного сектора України: дис.канд.ек.наук / В.С. Захаров, Київськ. націон. торгов.– екон.університет . К. 2017. 212 с.
3. Особенности организации финансов электроэнергетической отрасли. 2009. Н.В. Кузнецов, Финансы, денежное обращение и кредит Экономические науки. 2009. 12 (61). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ecsn.ru/files/pdf/200912/200912_336.pdf

УДК 336.67

Мельник К.В.,

к.е.н., доцент кафедри

корпоративних фінансів і контролінгу

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Вплив COVID-19 та карантинних обмежень на ефективність вітчизняного бізнесу

Пандемія, спричинена вірусом COVID-19, та карантинні заходи мали значний негативний вплив на світову економіку й вітчизняний бізнес зокрема. Разом з тим, спостерігається подальше скорочення економічної активності практично у всіх сферах діяльності. Внаслідок цього, одним із головних завдань фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств є уповільнення зниження прибутковості та зменшення обсягів збитків, отриманих в результаті негативного впливу карантинних обмежень.

З метою вивчення ступеня впливу пандемії та карантинних обмежень на фінансові результати українського бізнесу, доцільно провести оцінку динаміки прибутковості підприємств за допомогою абсолютних і відносних показників.